

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Андрухович Дани Романівни
на тему «Державна допомога суб'єктам господарювання в системі
регулювання підприємницької діяльності в Україні»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 Економіка**

1. Актуальність теми дослідження.

В умовах поточної політико-економічної нестабільності забезпечення стабільності економіки України та її повоєнне відновлення є неможливим без зваженого державного регулювання підприємницької діяльності. Державна допомога традиційно розглядається як важливий інструмент збалансованого економічного розвитку, сприяючи інноваціям та реалізації соціально-економічних проектів без завдання шкоди конкуренції. В умовах жорстких ресурсних обмежень потреба в державній підтримці суб'єктів господарювання набуває особливої гостроти. Водночас, запобігання негативним наслідкам державної допомоги, таким як викривлення ринкових механізмів та корупційні ризики, зумовлює необхідність поглибленого аналізу її допустимості та ефективності відповідно до принципів Європейського Союзу.

Специфіка ситуації в Україні полягає в тому, що до початку військових дій надання державної допомоги окремим суб'єктам господарювання нерідко призводило до порушень конкуренції та значних фінансових втрат. В умовах воєнного стану виникли виняткові обставини, що зумовили необхідність корекції порядку надання державної допомоги та визнання її апріорі допустимою. У післявоєнний період збережеться потреба в державній підтримці для стимулювання інвестиційної активності, відновлення інфраструктури та забезпечення соціальних стандартів на засадах європейського законодавства. Враховуючи актуальність окреслених проблем та недостатній рівень їх наукового осмислення, потребує поглибленого дослідження широкий спектр аспектів державної допомоги, включаючи міжнародний досвід, механізми моніторингу та контролю, умови допустимості для різних сфер, підтримку малого та середнього бізнесу для стимулювання експорту в умовах цифровізації, а також її узгодженість з іншими інструментами державного регулювання.

Незважаючи на значну кількість робіт із цієї теми, проблема державної допомоги в системі регулювання підприємницької діяльності в Україні потребує подальших наукових розвідок.

Враховуючи вищевикладене, дисертаційна робота Андрухович Д.Р. є актуальною та своєчасною.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Актуальність дисертаційної роботи Андрухович Д.Р. безпосередньо пов'язана з науково-дослідним напрямом кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування Державного податкового університету, а саме з комплексною науковою темою «Підприємництво в епоху глобальних трансформацій: виклики та перспективи розвитку» (2019–2024, державний реєстраційний номер № 0119U000718). У дисертації знайшли застосування авторські розробки, що стосуються комплексу взаємопов'язаних заходів для посилення спроможності держави надавати державну допомогу з метою системних цифрових перетворень та відновлення економічного зростання України, враховуючи принципи безпеки та стійкості. Це сприяє інтеграції України до Єдиного цифрового ринку ЄС та адаптації до нового геополітичного ладу на основі новітніх цифрових технологій (Акт впровадження від 28 травня 2024 року).

3. Особистий внесок дисертанта. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею. Наукові положення, практичні рекомендації, висновки та пропозиції, винесені на захист роботи. Отримані авторкою самостійно. Особистий внесок авторки у наукових працях, опублікованих у співавторстві, зазначається у списку публікацій здобувачки.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Достовірність результатів та обґрунтованість висновків, які захищаються забезпечується використанням синтезу сучасних наукових розробок вітчизняних та зарубіжних вчених з питань регулювання підприємницької діяльності. Достовірність досліджень та отриманих результатів обумовлюється належною інформаційною базою: законодавчі та нормативно-правові акти з питань державної допомоги, забезпечення самодостатнього економічного розвитку, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Національного банку України, монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених, результати власних спостережень автора.

Дисертаційна робота виконана здобувачем особисто, містить наукові положення та нові наукові результати, що характеризуються як науково значимі з огляду на потреби теорії та практики за спеціальністю 051 «Економіка».

Цінність дисертаційної роботи полягає в оновленні концептуальних підходів до державного регулювання підприємницької діяльності в Україні, які, на відміну від існуючих, враховують глобальні тенденції державної підтримки (зокрема, пріоритетність цифровізації) та передбачають створення інституцій для міжсекторальної координації (різноманітних платформ) між державою, бізнесом та міжнародними організаціями. Це сприяло визначенню ключових напрямів розвитку інституційно-організаційних механізмів

державної допомоги для кращої адаптації бізнесу до воєнних умов;

- розроблено удосконалений методичний підхід до оцінки ефективності державної допомоги, що базується на порівняльному структурно-галузевому аналізі, який зіставляє бюджетні витрати в певних галузях із приростом їхньої доданої вартості. Ця методика дозволила опосередковано оцінити ефективність державної підтримки в Україні та виявити основні причини її недостатнього рівня, пов'язані зі структурою отримувачів та недоліками окремих форм допомоги;

- запропоновано інноваційний підхід до організації державної допомоги малому та середньому підприємству, що передбачає створення цифрових екосистем на платформній основі. Ці екосистеми слугуватимуть функціональним середовищем для узгодження ініціатив держави, бізнесу та зовнішніх донорів у питаннях залучення фінансування, розробки та впровадження цифрових інструментів державної підтримки, що полегшить доступ та забезпечить ширше охоплення бізнесу в умовах воєнних інформаційних та логістичних складностей;

- отримали подальший розвиток теоретичні засади державного регулювання підприємництва шляхом уточнення змісту ключових дефініцій, таких як «державна допомога суб'єктам господарювання» та «ефективність державної допомоги суб'єктам господарювання», з урахуванням європейських принципів та критеріїв;

- проведено систематизацію форм державної допомоги, яка, на відміну від існуючих, враховує сучасні економічні реалії України;

- науково обґрунтовано взаємозв'язок між наданням регіональної державної допомоги та підтримкою малого і середнього підприємництва з урахуванням міжнародних стандартів;

- розроблено рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правової бази регулювання державної допомоги, зокрема шляхом запровадження компенсації державою витрат підприємств на цифровізацію.

5. Наукове та практичне значення отриманих результатів полягає у розробці рекомендацій, які спрямовані на удосконалення науково-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо вдосконалення надання державної допомоги суб'єктам господарювання в системі державного регулювання підприємницької діяльності в Україні на засадах норм європейського законодавства.

Окремі результати дослідження знайшли своє відображення у діяльності Департаменту економіки та розвитку інфраструктури міста Кам'янець - Подільської міської ради (довідка № 01-11/815 від 28.10.2024) при підготовці методичних матеріалів щодо надання державної підтримки ветеранському малому і мікро-бізнесу в умовах воєнного стану, оголошеного в Україні.

Практична спрямованість отриманих теоретичних, методичних розробок підтверджується довідкою про впровадження у діяльність ТОВ «ФІТ ВОЛЬТАЙРА УКРАЇНА» Хмельницька обл., місто Кам'янець – Подільський (довідка вих. № 5 від 21.10.2024) під час підготовки і

проведення тематичних тренінгів у рамках державної програми «Надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні».

6. Повнота опублікованих результатів дисертації. З 2021-2025 роки основні наукові положення, практичні рекомендації, висновки, пропозиції авторки за результатами дослідження, які засвідчують науковість та апробацію і відображаються в наукових працях і додаткових матеріалах опублікованих у **28** наукових працях обсягом **6,05** д. а. (**5,8** д. а. належить особисто автору), а саме: 6 статей опубліковані у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, **1** з яких – у співавторстві, **22 тези** доповідей опубліковані у збірках за результатами роботи міжнародних та всеукраїнських конференцій.

*Статті у наукових виданнях, включених до
переліку наукових фахових видань України*

1. Андрухович Д.Р. Особливості надання державної допомоги суб'єктам господарювання на базі цифрової платформи «Дія» в умовах війни. Науково-виробничий журнал Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2022., №. 2 (125), 59-63. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2022-2-10> (0.5 д. а.).
2. Андрухович Д.Р. Вітчизняні підприємства у воєнний період і заходи їх державної підтримки. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2023. № 1. С. 63-84. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5940.1.2023.63-84> (0.5 д. а.).
3. Андрухович Д. Система контролю і моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання. Via Economica. 2023. № 3. С. 7–14. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2023-3-1> (0.5 д. а.).
4. Андрухович Д. Аналіз визначення поняття «Державна допомога суб'єктам господарювання та його ознак. Інфраструктура ринку. 2023. Випуск 75. С.69-73
DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct75-12> (0.5 д. а.).
5. Андрухович, Д. (2024). Розвиток державної допомоги на цілі регіонального розвитку і підтримки малих та середніх підприємств. Herald of khmelnytskyi national university. Economic sciences, 334(5), 112-120. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-16> (0.5 д. а.).

6. Андрухович Д. Р., Лазебник Л. Л. Цифровізація як інструмент та сфера державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні //Економічний простір. – 2024. – №. 190. – С. 259-264 <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-47> (0.25 д. а.).

***Матеріали конференцій, які засвідчують
апробацію матеріалів дисертації
Матеріали конференцій, які засвідчують
апробацію матеріалів дисертації***

Основні теоретичні та методичні результати дисертаційного дослідження оприлюднено автором на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Серед них:

1. Андрухович Д. Р. Поняття та сутність державного регулювання підприємництва в сучасних умовах. Підприємництво в умовах сучасних викликів: загрози, обмеження та можливості. Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні перспективи підприємництва», 18–19 лютого 2022 року 206 с. (0.2 д. а.).
2. Андрухович Д. Р. Особливості надання державної допомоги для малого і середнього підприємництва в Україні. Підприємництво і торгівля: тенденції розвитку: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (19-20 травня 2022 року). – Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2022. (0.1 д. а.).
3. Андрухович Д. Р. Державний грант як форма допомоги бізнесу під час війни в Україні. *Економіка країни і регіонів в умовах воєнного стану та аспекти повоєнного відновлення*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-297-8-8> (0.1 д. а.).
4. Андрухович Д. Р. Забезпечення стійкості підприємництва в умовах війни. *Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку в контексті євроінтеграції України*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-323-4-17> (0.2 д. а.).
5. Андрухович Д. Р. Поняття ефективності в системі державної допомоги суб'єктам господарювання. *Збірник матеріалів міжнародної наукової конференції «Гальчинські читання» (Київ, 2 листопада 2023 р.)*. 2023. URL: <https://doi.org/10.53679/niss-confproceed.2023.20> (0.2 д. а.).

6. Андрухович Д. Р. Урядова підтримки та сприяння бізнесу під час дії воєнного стану. *Ефективність міжнародної економічної інтеграції*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-326-5-1> (0.2 д. а.).
7. Andrukhovych D. Regarding financial support of ukrainian enterprises during the war. *Current issues of economic development: problems, perspectives, international experiences*. 2023. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-296-8-46> (0.1 д. а.).
8. Андрухович Д. Р. Допомога суб'єктам малого та середнього підприємництва на державному рівні в умовах воєнного стану. *Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва: механізми та стратегії*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-291-6-13> (0.2 д. а.).
9. Андрухович Д. Р. Характеристика змісту понять «державне регулювання», «державна підтримка» та «державна допомога». *Антикризове регулювання економіки у 2023 році: теорія та практика в умовах європейської інтеграції України*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-290-9-18> (0.2 д. а.).
10. Андрухович Д. Р. Державна підтримка освітньої діяльності в добу війни. **КРАЩІ ПРАКТИКИ РОЗБУДОВИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТУДІЙ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 20-21 жовтня 2023р.).** – Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції; Київ. 2023. -114 с. (0.2 д. а.).
11. Андрухович Д. Р. Роль держави у розвитку цифровізації і підтримці суб'єктів господарювання. Трансформація фіскальної політики в умовах євроінтеграції [Електронне видання] : збірник матеріалів XIV Міжнародної науково-практичної конференції, Ірпінь, 8 грудня 2023 року. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. – 698 с. (0.2 д. а.).
12. Андрухович Д. Р. Надання державної допомоги МСП в умовах воєнного стану. Забезпечення резиліентності економіки України в умовах військової агресії та повоєнного відновлення [Електронний ресурс]: зб. матеріалів Науково-практичної конференції аспірантів та докторантів, 12 грудня 2023 / ДННУ “Академія фінансового управління”. – Київ, 2023. (0.2 д. а.).
13. Андрухович Д. Р. Щодо напрямів оновлення системи регулювання підприємницької діяльності в Україні. Економічні перспективи підприємництва у воєнні часи та опісля [Електронне видання] : збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 22 травня 2023 року). – Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. (0.2 д. а.).

14. Андрухович Д. Р. Заходи державної підтримки підприємництва в умовах особливого правового режиму. Global Society in Formation of New Security System and World Order: Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Internet Conference, July 27-28, 2023. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine. (0.1 д. а.).
15. Андрухович Д. Р. Щодо вдосконалення механізмів надання державної допомоги суб'єктам господарювання в умовах війни. *Міжнародне економічне співробітництво: аналіз стану, реалії і проблеми*. 2024. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-363-0-65> (0.2 д. а.).
16. Andrukhovych D. R. Regarding the issue of state support in the digital sector. WORLD ECONOMY AND CIVILIZATIONAL PROGRESS AMIDST POLYSTRUCTURAL CHANGES: ECONOMIC-TECHNOLOGICAL, RESOURCE, POLITICAL-LEGAL, SECURITY-SOCIAL FACTORS. 2024. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-412-2-1> (0.1 д. а.).
17. Андрухович Д. УКРАЇНСЬКА БІЗНЕС-СПІЛЬНОТА ЯК ПОТЕНЦІЙНІ ОДЕРЖУВАЧІ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ. *Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови [Електронне видання]* : : зб. матеріалів VII Міжнар. науково-практ. конференції, м. Ірпінь, 31 трав. 2024 р. Ірпінь, 2024. С. 153–155. URL: https://dpu.edu.ua/images/2024/Photo_dlya_novyn_2024/Kafedra%20ekonomiki%20pidpriemnictva%20ta%20biznes-administruvanna/ZBIRNIK_Konferencia_Ekonomichni_perspektivi_pidpriemnictva_31.05.2024_.pdf. (0.1 д. а.).
18. Андрухович Д. Р., Лазебник Л. Л. ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА УКРАЇНСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ВОЄННИХ ДІЙ – Фінансові інструменти сталого розвитку держави в умовах системної економічної трансформації : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (20 червня 2024 р., м. Хмельницький – м. Херсон).– Херсон : Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2024. – 370 с. ISBN 978-617-8187-23-1 (електронне видання) (0.1 д. а.).
19. Андрухович Д.Р. Теоретичні аспекти формування та розвитку інноваційної екосистеми сучасного університету «Імерсивні технології в освіті»: збірник матеріалів I Науково-практичної конференції з міжнародною участю. / упоряд.: Н.В. Сороко, О.П. Пінчук, С.Г. Литвинова. Київ : ІТЗН НАПН України, 2021. 169 с. (0.1 д. а.).
20. Андрухович Д.Р. Місцевий ресурс і державна допомога в Україні International Scientific Conference Formation of a new economic area: methodology, theory, practices : Conference Proceedings (September 20–

21, 2024. Klaipeda, Lithuania). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 246 pages (0.1 д. а.).

21. Андрухович Д.Р. Державна підтримка бізнесу на місцевому рівні в умовах воєнних викликів Сучасний стан та пріоритети модернізації фінансово-економічної системи: теорії та пропозиції : матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 11–12 жовтня 2024 р.). – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2024. – 188 с. ISBN 978-966-397-426-2 (0.1 д. а.).
22. Андрухович Д. Державна підтримка ветеранського бізнесу в Україні. *Пріоритети соціально-економічного розвитку регіонів в умовах сьогодення* : матеріали доп. Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 22–23 листоп. 2024 р. 2024. С. 211–214. (0.1 д. а.).

7. Характеристика особистості здобувача. Андрухович Дана Романівна народилася в м. Кам'янець - Подільський, Хмельницької обл.

Освіта: 2006-2010 р. - Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», спеціальність - «економіка і підприємництво» – перший рівень вищої освіти (бакалавр),

2008-2012 р. - Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, спеціальність «правознавство» – перший рівень вищої освіти (бакалавр з відзнакою),

2010-2011р. - Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», спеціальність - «міжнародна економіка» - другий рівень вищої освіти (магістр),

2012-2013 р. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, спеціальність «правознавство» – другий ступінь вищої освіти (спеціаліст з відзнакою).

У 2021 році вступила до аспірантури Державного податкового університету за спеціальністю 051 «Економіка». У тому ж році Вченою радою Державного податкового університету науковим керівником аспірантки Андрухович Д.Р. було призначено професора, д.е.н., Лазебник Ларису Леонідівну і затверджено тему дисертаційного дослідження «Державна допомога суб'єктам господарювання в системі регулювання підприємницької діяльності в Україні». Під час навчання в аспірантурі Андрухович Д.Р. в повному обсязі виконала освітню складову, склала всі передбачені освітньо-науковою програмою екзамени, заліки, пройшла практичну педагогічну

підготовку та склала комплексний підсумковий іспит з фаху з оцінкою «відмінно».

Трудова діяльність: Досвід роботи

З 2011 по 2015 рр. - старший лаборант деканату юридичного факультету, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

З 2021 по 2022 рр. - провідний фахівець відділу забезпечення функціонування системи управління якістю Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти Державного податкового університету.

01.10.2021 - теперішній час - аспірантка кафедри управління та бізнес - адміністрування, Державного податкового університету, м. Ірпінь, Україна.

8. Оцінка мови та стилю дисертації

Наукова праця Андрухович Д.Р. є дисертаційним дослідженням, виконаним українською мовою згідно з усіма вимогами наукового стилю. Зміст роботи викладено логічно та послідовно, а результати дослідження наочно представлені за допомогою рисунків і таблиць, що полегшує сприйняття інформації. Дисертація має стандартну структуру, включаючи вступ, три розділи, висновки, бібліографію та додатки. Загальні та проміжні висновки є глибокими, містять чітке формулювання отриманих результатів та їхнє практичне значення для суб'єктів господарювання. Список використаних джерел оформлено відповідно до ДСТУ.

9. Загальний висновок

Дисертаційна робота Андрухович Дани Романівни на тему «Державна допомога суб'єктам господарювання в системі регулювання підприємницької діяльності в Україні» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблематики і містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних та практичних завдань щодо формування інвестиційної привабливості національної економіки.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У 28 публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження. З них 6 відповідають пп. 8-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові задачі вирішені повністю. Результати дослідження, висновки та рекомендації мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення. Наукові публікації здобувача достатньо повно розкривають зміст проведеного дослідження, їх обсяг та кількість відповідають вимогам МОН України.

За актуальністю, науковим рівнем, практичною цінністю отриманих результатів дисертаційна робота Андрухович Д.Р. на тему «Державна

допомога суб'єктам господарювання в системі регулювання підприємницької діяльності в Україні» повністю відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації від 12.01.2017 р. № 40 та Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку присуд ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 12.01.2022 р. № 44. З урахуванням змісту дисертації, а також зважаючи на професійні якості здобувачки Андрухович Дани Романівни, дисертаційна робота рекомендується для подання до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 Економіка.

Головуючий на засіданні:

**Доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри управління та бізнес-
адміністрування Факультету податкової
справи, обліку та аудиту
Державного податкового університету**

СЛЮСАРЕВА Л.В.